

A A

Društvo Trg bana Josipa Jelačića 3/1
Arhitekata t +385 1 4816151
Zagreba f +385 1 4816197
 daz@d-a-z.hr

Prijavi se

Traži

Naslovnica
Vijesti

Aktualna tema
Osvrti

Projekti

Natječaji
Rezultati

Kalendar
Programi

Arhitekti
Tvrtnke
Postani član

DAZ Info

Organizacija

Sekcije

Ustroj DAZ-a i
članovi
organizacijskog tima

Zakoni

Press

Osvrt

Bauhaus i hrvatska arhitektura

Autor/izvor: prof.dr.sc. Karin Šerman 13/01/2010

Svidi mi se 0 Pošalji

Jedan od najvećih i najintrigantnijih umjetničko-pedagoških eksperimenata u kulturnoj i umjetničkoj povijesti ne prestaje privlačiti interes i poticati opetovana istraživanja sve do današnjih dana.

Kao jedan od najvećih i najintrigantnijih umjetničko-pedagoških eksperimenata u suvremenoj europskoj pa i svjetskoj kulturnoj i umjetničkoj povijesti, presudno utjecajan u sferi vizualne i grafičke kulture, fotografije, oblikovanja i dizajna, a napose i gotovo odsudno u sferi arhitekture, Bauhaus ne prestaje privlačiti interes i poticati opetovana istraživanja sve do današnjih dana. Preispitivanje prisutnosti i utjecaja Bauhauusa posebno je aktualizirano u godini u kojoj čitavi svijet slavi 90. obljetnicu osnivanja te jedinstvene avangardne škole. Ne čudi stoga želja i potreba da se vidovi i efekti utjecaja Bauhauusa istraže i u sredinama eksponiranim poticajnim impulsima tog progresivnog pedagoškog rasadnika. Ovaj se tekst pridružuje takvim nastojanjima i posvećuje lociranju utjecaja Bauhauusa na razvoj arhitektonskog razmišljanja u Hrvatskoj, ali također ukazuje i na neke zanimjive podudarnosti, poklapanja, dodire i simultanosti tih dviju kreativnih sredina.

Ostalo

Preminuo je akademik Boris Magaš

24/10/2013

DAZ

S velikom tugom javljamo da je nakon teške bolesti preminuo renomirani hrvatski arhitekt i akademik **Boris Magaš**.

Zaključci 4. kongresa hrvatskih arhitekata

20/10/2013

DAZ

Donosimo vam zaključke 4. kongresa hrvatskih arhitekata koji se pod nazivom „Zemlja“ održao od 27. do 29. rujna 2013. u Osijeku.

Zagreb na Savi

19/10/2013

DAZ / Damir Sekulić

U utorak **15. listopada** u **prostorima DAZ-a** predstavljeno je konceptijsko rješenje projekta Zagreb na Savi, kojeg ispred nekoliko institucija uz potporu EU fondova vodi tvrtka **HEP RVNP d.o.o.** Nakon izlaganja članovi Društva diskutirali su

Zadnji komentari

Tihomil na Pravilnik o cijenama arhitektonskih usluga izvan snage

Ok. Interesantno. No međutim, istovremeno je promijenjen statut komore i uveden "Pravilnikom...
18:59 03/07/2013

K na Rezultati natječaja za uređenje Parka pomirenja u Vukovaru

A gdje su slike radova, i to?
07:41 24/06/2013

Mladen na Intervju s Đurekom i Bralićem o novoj zagrebačkoj signalizaciji

Hvala na zanimljivom i informativnom članku. Ljubazno molim odgovor na dva pitanja: 1) Putem GeoPortala...
23:07 15/02/2013

Partneri

LAUBA

ATLAS
member of Adriatica.net group

ARTUR

Godine 1919., kada se spajanjem w eimarske Likovne akademije i Škole primijenjenih umjetnosti u Weimaru osniva Staatliches Bauhaus, u Zagrebu se osniva Tehnička visoka škola, sa zasebnim Arhitektonskim odjelom, čime započinje i ono najviše, fakultetsko obrazovanje arhitekata u Hrvatskoj. Godine 1926., kada se Bauhaus seli u Dessau i kada započinje novo razdoblje u pedagoškom programu i usmjerenju te avangardne škole, u Zagrebu pak započinje s radom i jedna nova, specifična i napredna arhitektonska škola – takozvana "Iblerova škola", studij arhitekture pod vodstvom Drage Iblera na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Baš poput Bauhauusa, ni "Iblerova škola" neće biti dugoga vijeka i prestat će s radom uslijed nesklonih ratnih prilika, ali će, baš kao i Bauhaus, ostaviti ključan i trajan trag u umjetničkim naziranjima svojih sredina.

Premda slučajnosti i gotovo kurioziteti, ova poklapanja samih akademskih, pedagoških okvira svejedno su, u neku ruku, zanimljiva, pa donekle i indikativna. No više od ovih izvanjskih poklapanja, ovdje su nam mnogo značajnije one druge, suštinske podudarnosti dviju sredina. U tom smislu valja promotriti arhitekturu Zagreba kasnih dvadesetih i ranih tridesetih godina i usporediti je s arhitektonskim radovima i projektima Bauhausovih majstora i studenata. Takav pregled ubrzo pokazuje da su radovi kompariranih sredina praktički sinkroni i simultani, i to sinkroni kako u samom vremenu nastupa ali i u konkretnoj pojavnosti i izgledu: u prepoznatljivim oblicima, izrazu, materijalima, estetici i dojmu. To bi već upućivalo na puno odsudniju bliskost ovih dviju kreativnih sredina.

Prisutnost Bauhauusa u Zagrebu i Hrvatskoj

Tu bismo pak bliskost mogli probati sagledati i protumačiti kao već izvršeni, pristigli i zaživjeli utjecaj Bauhauusa na hrvatsku arhitektonsku scenu. I zaista, kao potvrdu prisutnosti bauhausovskih progresivnih ideja u zagrebačkoj sredini dvadesetih i tridesetih godina naći ćemo čitav niz indikativnih pokazatelja. U Zagrebu su u to doba dvije knjižare držale Bauhausove edicije; više tadašnjih jugoslavenskih umjetničkih časopisa sustavno je izvještavalo o profilu, programima i radovima te avangardne škole, i tako su se mnogobrojni eseji vodećih Bauhausovih teoretičara – Gropiusa, Kandinskog i drugih – našli prevedeni i objavljeni na njihovim stranicama. Objavljeni su i radovi Hannesa Meyera i Lázla Moholy-Nagya. Pa čak je i popularna kavana na glavnom zagrebačkom trgu bila već u ono doba opremljena slavim Breuerovim i Miesovim stolcima od savijenih čeličnih cijevi. Čak i više od ovakvog jednosmjernog uvoza, Zagreb je njegovao i plodonosne kontakte s tom naprednom školom. Zabilježeni su posjeti Bauhausovih majstora i studenata Zagrebu i Jadranskoj obali, među kojima oni Kandinskog, Hilberseimera, te Hinnerka i Lou Scheper, a Ludwig Hilberseimer je sudjelovao i na međunarodnom urbanističkom natječaju koji je Zagreb organizirao 1930. godine na temu budućeg razvoja grada. U to je doba, 1927. godine, Zagreb također postao i dom iznimne zbirke Bauhausovih umjetničkih radova iz w eimarskog perioda – zbirke Marie-Luise Betlheim – koja je sadržavala radove uglavnom mađarskih konstruktivista – Farkasa Molnára, Henrika Stefána, Bortnyika Sandora – ali također i suvremenih njemačkih autora bliske toj legendarnoj školi – Paula Kleea, Karla Petera Röhlha, Kurta Schw erdtfegeera, Lou Scheper i drugih.

kako se planiranje i urbanističko-arhitektonski segment aspekt uklapa u predloženu koncepciju.

Kantrida - reakcija predsjednika UHA i HKA

04/10/2013

DAZ / UHA / HKA

Predsjednici **Udruženja hrvatskih arhitekata i Hrvatske komore arhitekata Hrvoje Hrabak i Tomislav Ćurković** uputili su dopis gradonačelniku Rijeke **Vojku Obersnelu** povodom najava gradnje novog stadiona na **Kantridi**.

Predstavili smo novi Think Space ciklus

27/09/2013

DAZ

Lansirali smo novi **Think Space** ciklus u utorak u Laubi! Ovogodišnju temu „**Money / Novac**“ predstavili su nam gosti kustosi **Ethel Baraona Pohl i César Reyes Nájera** uz **dr.sc. Tomislav Pletenca, dr.sc. Mario Vrbanić i arhitekta Marka Dabrovića**, koji su na okruglom stolu polemizirali o ulozi novca u današnjem

Pokrovitelji:

Potpora:

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

Kao pak direktni i neosporni kanal utjecaja Bauhausovih ideja na našu kulturnu i umjetničku sredinu jest linija Bauhausovih studenata. Na Bauhausu je naime – privučeni auru te eksperimentalne škole – boravilo i nekoliko hrvatskih studenata različitih umjetničkih područja i usmjerenja, od umjetnosti tekstila do fotografije – Otti Berger, Marija Baranyai te Ivana Tomljenović. A u potvrdu izravnog utjecaja Bauhauusa na hrvatsku onodobnu arhitektonsku scenu neizbježno je istaknuti hrvatskog arhitekta Gustava Bohutinskog, koji na Bauhausu kao student provodi ljetni semestar 1930. godine. No kako Bohutinsky poslije svog boravka na toj školi nije u Hrvatskoj (zbog svog skorog odlaska u SAD 1949. godine) ostavio velik arhitektonski opus, teza da je Bauhaus utjecao na hrvatsku arhitekturu isključivo direktno, preko svojih neposrednih đaka, pokazuje se prilično slabom i neuvjerljivom.

Podudarnost senzibiliteta i stvaralačkih metoda

Produktivnijim se ovdje čini probati sagledati taj zanimljivi odnos iz drugoga kuta: kroz moguću podudarnost senzibiliteta dviju sredina, odnosno kroz već prethodno formirani afinitet hrvatskih arhitekata prema pristupima i prosegima kakve je njegovao Bauhaus. Pa onda ta unutarnja dispozicija i svojevrsna već izgrađena i utemeljena naklonost i tradicija (sjetimo se samo Josipa Seissela i njegovih ranih vizualnih eksperimenata na polju apstrakcije) postaje mogući razlog koji hrvatsku umjetničku sredinu, već i samu tako orijentiranu, upućuje da s povećanim interesom prati događanja i produkciju na Bauhausu, te potiče svoje studente da osobno iskuse atmosferu te jedinstvene škole. Tu međutim treba još pokušati objasniti izvore i temelje takve moguće principijelne podudarnosti u naziranjima i senzibilitetima dviju kreativnih sredina.

Pri pokušaju obrane Bauhausove arhitektonske stvaralačke filozofije, a pod optužbom da je ona u 1930-im godinama okoštala u svojevrsni formalizam, u puki "Bauhaus stil", prepoznatljiv po asketskim volumenima, golim ploham, hladnim interijerima i pokućstvu od savijenih čeličnih cijevi, istaknuti Bauhausovac Farkas Molnár gorljivo je zastupao da su takve forme zapravo tek logični ishod dubljih i posve principijelnih i dubljih arhitektonskih promišljanja. Daleko od toga da su one same sebi svrha, neka apriorna stilska odluka ili puristička dogma, samodostatna u svojim estetičkim preokupacijama, Molnár tvrdi da su te prepoznatljivije forme tek ispravni odgovor arhitekture na od društva i vremena postavljena pitanja, koja angažiranu, svjesnu i socijalno osjetljivu arhitekturu neizbježno upućuju na funkcionalnost, racionalnost, tehnološku i konstruktivnu objektivnost i trezvenost, i koje – posredovane još i nužnom umjetničkom intervencijom i eksperimentom – daju upravo takve, inovativne oblikovne ishode i rezultate. Ali te su forme – inzistira Molnár – nužno ishod puta "iznutra prema van", ispravni rezultat logike kreativnog procesa, a nikako tek izvana primijenjeni, proizvoljno nametnuti stil.

Upravo u tim razlozima i logici samog stvaralačkog procesa možemo potražiti i nama važne poveznice i bliskosti. Da je hrvatska arhitektura kroz cijelu svoju povijest, uslijed specifičnih političkih i gospodarskih prilika, obilježena crtom pragmatičnosti, svrhovitosti, racionalnosti i objektivnosti, već je dobro poznato. Trijezni i reducirani, jednostavni i svrhoviti bili su i njezin klasicizam i biedermajer, pa i njezin historicizam, i njezin početak novog stoljeća, a pogotovo njezin međuratni period, duboko

društvu, teritorijalnim i inim reperkusijama. Prenosimo dio atmosfere i detalje u vezi ovogodišnjeg ciklusa.

Pitanje dosljednosti

27/09/2013

Ivan Cingel

Ovaj vikend u **Osijeku** se odvija **4. kongres**

hrvatskih arhitekata pod temom **Zemlja**. Kakvo je stanje arhitekture u Hrvatskoj nakon procesa legalizacija i pred donošenje novog paketa zakona o gradnji? U nastavku donosimo zanimljiv osvrt kolege **Ivana Cingela** na ove teme, u tekstu „Pitanje dosljednosti“ prvotno namijenjenom za kongres.

Zahvala sponzorima

02/06/2013

DAZ

Prošli tjedan priveli smo 3. po redu Dane zagrebačke arhitekture čije realizacija bi bila vrlo teška bez vjernih sponzora i partnera kojima i ovim putem zahvaljujemo na pruženoj podršci.

Odgovor Prof. Nenada Fabijanića

17/05/2013

Partneri:

institut **aturizam**

Kingdom of the Netherlands

obilježen nepovoljnim političkim i socijalnim prilikama. Ekonomska ograničenja potraživala su svojevrsno ekonomiziranje i racionaliziranje i samim arhitektonskim formama. No kao odgovor na reducirana sredstva reagiralo se uvijek pojačanim konceptualnim promišljanjima. Na taj je način hrvatska arhitektura kroz povijest formirala svoju autentičnu stvaralačku metodu, oslonjenu više na logiku i čistoću kreativnog i prostornog koncepta nego na bogatstvo samoga izraza.

Pa kada se takvoj iznutra ustrojenoj trijeznoj kreativnoj tradiciji pridodaju izazovi akutnih socijalnih problema međuratnog razdoblja i sagleda njima dodatno senzibilizirana arhitektonska reakcija, svi glavni preduvjeti za razumijevanje načelne bliskosti dviju škola – pa time i njihovih samih formalnih rezultata – već su dobrim dijelom razvidni i razumljivi.

Uloga 'Iblerove škole'

Na takvim zasadama formirani su već i studenti Arhitektonskog odjela zagrebačkog Tehničkog fakulteta. A uspostavljanjem, 1926. godine, još i te, u velikoj mjeri eksperimentalne i napredne, "Iblerove škole", podudarnosti s bauhausovskom poetikom postaju još i veće. Zanimljivo, baš kao i sam Gropius, i Ibler prolazi prvo kroz svoju ranu ekspresionističku fazu, kao učenik Hansa Poelziga u Dresdenu i Berlinu, da bi se kasnije, kasnih dvadesetih, priklonio čistom funkcionalističkom naziranju. No kao takav, premda funkcionalistički preusmjeren, baš poput Gropiusa samoga, nije prestajao vjerovati u presudnost umjetničke reakcije i intervencije u arhitektonskom stvaralačkom procesu. Nadalje, slično kao i kod Bauhauusa, i Iblerova je škola bila specifično organizirana: nastava se provodila neposredno, kolektivno i timski; profesor i studenti radili su zajednički na aktualnim, nerijetko i stvarnim arhitektonskim zadacima, i učili iz zajedničkih otvorenih i gorljivih debata. Škola je bila mala, ekskluzivna i izuzetno selektivna, ali – za razliku od Tehničkog fakulteta, a u sličnosti Bauhausu – otvorena i za studente stručnog obrazovanja, bez prethodnog gimnazijskog školovanja. Kao i Bauhaus, primala je polaznike na temelju zbirke radova i njihovih kvaliteta, i njeni su polaznici nerijetko bili već formirani, stručno iskusni mladi graditelji, sa svojim već oformljenim arhitektonskim praksama. Kao i Bauhaus, i Iblerova je škola pritom bila istraživačka i otvorena, okrenuta funkcionalistički rukovođenim oblikovnim inovacijama, informiranim konstruktivnim i tehnološkim mogućnostima i logikom materijala.

Kao posebno pak uvjerljivi pokazatelj ideološke i načelne bliskosti dviju škola treba istaknuti da je i Ibler sam bio u potpunosti okrenut socijalnim pitanjima. Dapače, zajedno sa svojim istomišljenicima, 1929. godine osniva grupu Zemlja, grupu naprednih slikara, kipara, grafičara, primijenjenih umjetnika i arhitekata, mahom lijevo orijentiranih i posvećenih socijalnim pitanjima koje pokušavaju rješavati upravo kroz jedinstvo umjetničkog djelovanja. I baš se ta lijeva orijentacija Zemlje i odlučnost rješavanja širih socijalnih problema posredstvom umjetničkog i arhitektonskog angažmana ponovno indikativno poklopila s raspoloženjem koje na Bauhausu u to doba razvija njegov tadašnji direktor Hannes Meyer, nakon Gropiusova odlaska 1928. godine.

I nije tada nimalo čudno da će upravo s te "Iblerove škole" njen student Gustav Bohutinsky nakon završene treće godine studija poželjeti otići na Bauhaus i steći dragocjena iskustva na tom samom izvoru inovativnog arhitektonskog razmišljanja. Nakon provedenog ljetnog semestra na Bauhausu 1930. godine, i dodira s idejama Hannesa Meyera i Ludwiga Hilberseimera, Bohutinsky će se ponovno vratiti u Zagreb, diplomirati na "Iblerovoj školi" i početi stvarati arhitekturu koja tada s razlogom i opravdanjem, a ne iz razloga pukog stilskog izbora, podsjeća na poznate nam bauhausovske forme. Bauhausovski utjecaji u hrvatskom dijelu opusa Gustava Bohutinskog najprisutniji su na primjeru atelijera koji je izgradio za brata, kipara Emila Bohutinskog, 1945. godine u

DAZ

Objavljujemo odgovor Prof. **Nenada Fabijanića** na reakciju predsjednika **Društva arhitekata Zagreba, Damira Ljutića** povodom nedavnog interview a profesora Fabijanića na tportalu.

Sponzori:

Medijski partneri:

pogledaj.to

— Portal koji gleda za vas. Arhitektura, oblikovanje i druge stvari.

Jadranskoj ulici 11 u Zagrebu, i koja svojom jednostavnom kubičnom formom, velikom staklenom stijenom, promišljenim zenitalnim osvjetljenjem, funkcionalno organiziranim prostorom i eksponiranim konstrukcijama i materijalima – opekom, armiranim betonom i staklom – neosporno svjedoči o živoj prisutnosti bauhausovske misli.

Ali ne samo Gustav Bohutinsky, kao neposredni Bauhausov đak, nego i čitava ta generacija hrvatskih arhitekata, vjerna duboko usvojenim metodama stvaranja i utemeljenim funkcionalnim opredjeljenjima, slobodnim je umjetničkim istraživanjima i predanošću socijalnim pitanjima razvijala arhitektonska djela koja će nas svojim oblicima doduše podsjećati na bauhausovska ostvarenja, ali ne iz apriornih estetskih predilekcija nego svjedočeći o srodnosti ciljeva i načina razmišljanja.

Bauhaus je bio mjesto koje je okupljalo mlade umjetnike koji su vjerovali da sudjelujući u tom rasadniku avangardne misli i izraza mogu ne samo stvarati nešto novo i originalno, nego upravo tim inovativnim ostvarenjima istinski doprinijeti reviziji i mogućoj promjeni zatečenih socijalnih i političkih prilika. Kao takav, privlačio je mlade radikalne ljude svoga vremena, u buntu prema neposrednim skučenim društvenim okvirima svojih matičnih sredina. Kao takav nastavlja postojano privlačiti istraživački interes do današnjih dana. Neodoljivo svjež i atraktivan, postojano relevantan i aktualan, za nadati se da će na tragu takvih poticajnih primjera ohrabriti i nove generacije mladih arhitekata na podjednako predana istraživanja vlastitoga medija i udruženog umjetničkih djelovanja u cilju pojačanog društvenog angažmana. Ukazujući na srodnost kapitalne Bauhausove misli s vrijednim lokalnim arhitektonskim tradicijama korisno je pritom podsjetiti i na lokalno naslijeđenu liniju vjere u snagu i mogućnosti ovoga jedinstvenog prostornog medija, i baštinjenog pozvanja da se upravo kroz njega pokuša kritički djelovati u mijenjanju zatečenog stanja.

fotografije:

1. Gustav Bohutinsky: atelijer kipara Emila Bohutinskog, Jadranska ulica 11, Zagreb, 1945.
2. Zagreb 1930-ih: Kavana na glavnom gradskom tragu s namještajem od savijenih čeličnih cijevi; foto: Tošo Dabac
3. Novakova ulica, primjer hrvatske međuratne arhitekture, Zagreb, 1931.-1938.

[preneseno iz: *Zarez*, dvotjednik za kulturna i društvena zbivanja, 10. prosinca 2009.]

Rad je prvi puta javno izložen kao priopćenje na kolokviju "Arhitektura Bauhauusa", održanom 1.10.2009. godine u Hrvatskom muzeju arhitekture HAZU, u organizaciji Veleposlanstva Savezne Republike Njemačke u Republici Hrvatskoj, Goethe-Instituta u Hrvatskoj i Hrvatskog muzeja arhitekture Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Tema je prihvaćena za objavu u znanstvenom časopisu Prostor, 2 (38), sv. 17,

Komentari

Morate biti [logirani](#) kako bi mogli komentirati.

Copyright ©2013 DAZ.

DAZ bilten:

Tagovi:

Prati DAZ na:

Prijavite se

arhitektura daz dizajn fotografija hdd

RSS

izložba Lauba nagrada **natječaj**

Facebook

predavanje radionica split Think Space uha

Twitter

umjetnost urbanizam **Zagreb**

Youtube

Vimeo